

УДК 378: 06.044.5:338.48

**ПІДГОТОВКА МЕНЕДЖЕРІВ ЕТНОГРАФІЧНОГО ТУРИЗМУ
В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ**

Я.В. Вовчок

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

У статті розглянуто професійну підготовку менеджерів етнографічного туризму як складову частину сучасної української психолого-педагогічної науки. Відзначено, що їх професійна підготовка повинна мати особистісно зорієнтований характер і бути спрямована на розв'язання основних психолого-педагогічних завдань. У зв'язку з цим проаналізовано завдання щодо означення методологічних основ туристичної освіти; оновлення змісту та методичного забезпечення навчального процесу; організації різновидів практичної діяльності; урахування етнічних і соціокультурних регіональних ознак; забезпечення психологічного супроводу підготовки майбутніх фахівців. Узагальнено, що всі завдання взаємозв'язані й зумовлені характером етнографічного різновиду туристичної діяльності.

Ключові слова: *психолого-педагогічні основи підготовки, професійна туристична діяльність, менеджер етнографічного туризму.*

Постановка проблеми. Підготовка менеджерів туристичної діяльності є одним із ключових питань сучасної психолого-педагогічної науки, основними аспектами вивчення якого стали теоретичні й методичні засади організації навчання фахівців для сфери туризму, формування професійної компетентності фахівців туристичної сфери, професійна ідентифікація менеджерів

туризму та підвищення кваліфікації працівників туристичної сфери й інше [1; 4; 5; 10; 12; 20; 22; 27; 28; 29]. Дослідження за такими напрямками стосуються як усієї туристичної галузі, так і різних її видів, зокрема етнографічного туризму.

Сучасна українська туристична освіта стикається з багатьма труднощами в розв'язанні питань щодо рівня підготовки фахівців означеної сфери та нових суспільних вимог до їхньої кваліфікації [10; 22; 30]; тенденцій гуманізації і гуманітаризації змісту освіти та формальності їх урахування в змісті і формах професійної підготовки майбутніх фахівців [22]; вимог до культурологічної підготовки менеджерів туризму з урахуванням етнонаціональних, соціокультурних регіональних ознак та недооцінки цього напрямку підготовки [11; 22]; об'єктивної потреби сучасного теоретико-методичного й навчального забезпечення спеціальних туристичних дисциплін та наявності його застарілих і неузгоджених складників у змісті діяльності ВНЗ [19; 27]; вимог організації ефективного менеджменту туристичної сфери, розуміння й урахування потреб туристів, забезпечення індивідуального підходу до них та недостатньої психологічної готовності менеджерів до організації такої діяльності [8; 10; 17]. Із подоланням суперечностей між названими питаннями можливе розв'язання багатьох проблем психолого-педагогічної підготовки менеджерів туристичної

діяльності і зокрема менеджерів етнографічного туризму.

Мета роботи – розглянути професійну підготовку менеджерів туризму в контексті сучасної психолого-педагогічної науки та розкрити основні проблеми освітньої підготовки менеджерів етнографічного туризму.

Аналіз публікацій і досліджень. Основні засади й проблеми психолого-педагогічної підготовки менеджерів туристичної сфери діяльності відображені певною мірою в різних сучасних наукових дослідженнях із туризмознавства (В. Федорченка, Н. Фоменко, Н. Бондар, В. Лозовецької, Л. Кнодель, Т. Сокол, Н. Хмілярчук, Л. Грибової, О. Черчик та ін.). Методологічні засади професійної підготовки менеджерів туристичної індустрії закладені в працях В. Федорченка й Н. Фоменко, що стали підґрунтям для розкриття багатьох актуальних питань.

Однак чимало проблем освітньої підготовки менеджерів туризму залишаються до сьогодні недостатньо вивченими й обґрунтованими. Тим більше, не акцентовано увагу на розв'язанні питань психолого-педагогічної підготовки менеджерів етнографічного туризму.

Результати досліджень. Сучасна професійна підготовка менеджерів етнографічного туризму повинна розглядатися в контексті всієї психолого-педагогічної науки, яка ставить перед собою завдання щодо означення методологічних основ туристичної освіти; оновлення змісту та навчально-методичного забезпечення освітнього процесу; організації різних видів практичної діяльності; урахування етнічних і соціокультурних особливостей різних регіонів; забезпечення психологічного супроводу підготовки студентів під час навчання у ВНЗ.

На сьогодні визначено й обґрунтовано методологічні основи туристичної освіти, насамперед завдяки працям В. Федорченка, який висунув ряд основних вимог до туристичної освіти: сприяти розвитку туризму й галузевих інфраструктур; бути доступною для всіх, хто володіє відповідними здібностями, сформованою мотивацією, адекватною підготовкою до туристичної діяльності; надавати фундаментальні професійні знання й виховувати культурно, психічно й соціально зрілого громадянина [22, с. 27]. Учений розглянув методологічні основи туристичної освіти з огляду на те, що туризм є розширеним освітнім простором, на тлі якого поступово відбувається розвиток особистості, становлення її інтересів, формування морально-етичних позицій, змінюється її життєве й соціальне самовизначення, окреслюється професійна кар'єра в умовах глобалізації, здійснюється самореалізація на користь особи, суспільства й держави загалом [22, с. 27].

З урахуванням поглядів учених, вважаємо, що професійна підготовка менеджерів етнографічного туризму повинна здійснюватися в контексті особистісно орієнтованого підходу. За «Енциклопедією педагогічних технологій», цей підхід являє собою методологічно орієнтовану педагогічну діяльність, що дає можливість шляхом опертя на систему взаємозв'язаних ідей, понять і способів підтримувати та забезпечувати процеси самопізнання, самотворення й самореалізації особистості, розвиток її неповторної особистості [7, с. 138]. У зв'язку з цим необхідне врахування індивідуальних ознак, інтересів і потреб особистості, створення умов для саморозвитку її задатків, здібностей і творчого потенціалу в навчально-виховній діяльності вищих освітніх закладів. Отож

підготовку менеджерів етнографічного туризму і туристичної сфери загалом слід спрямовувати на формування фахової світоглядної концепції, основу якої становлять професійне мислення в поєднанні з набутими знаннями, вміннями, навичками, психологічною готовністю до діяльності в галузі туризму і здатністю до вчасного реагування на світові й національні туристичні процеси.

Методологічно орієнтовану психолого-педагогічну діяльність у підготовці менеджерів туристичної сфери мають забезпечувати зміст навчального матеріалу й дидактичні засоби, що сприяють трансформуванню його в знання, вміння, навички й особистісні якості майбутніх фахівців. Добір навчально-методичного забезпечення повинен здійснюватися відповідно до особистісно орієнтованого підходу, що передбачає відкриття для студентів можливостей розвитку власного творчого й професійного потенціалу, визначення індивідуальних освітніх траєкторій. В «Енциклопедії освіти» зазначено, що «Зміст вищої освіти – це структура, зміст і обсяг навчальної інформації, засвоєння якої забезпечує особі можливість здобуття освіти і певної кваліфікації, а також обумовлена потребами суспільства система знань, умінь і навичок особи, її професійних, світоглядних і громадських якостей, що має бути сформована у процесі навчання з урахуванням перспектив розвитку суспільства, науки, техніки, технологій, культури, мистецтва» [6, с. 321]. У реформуванні сучасної української вищої освіти одним із пріоритетних напрямів є оновлення змісту освіти на засадах деідеологізації, етнізації, використання міжпредметних зв'язків, індивідуалізації і диференціації, практичної і професійної спрямованості, орієнтації на са-

морезалізацію особистості. Деідеологізація передбачає утвердження загальнолюдських цінностей у змісті освіти; етнізація забезпечує використання досвіду народної педагогіки, збагачення курсів навчальних дисциплін історією й культурою етносів і народів; міжпредметні зв'язки посилюють цілісність світоглядної спрямованості змісту навчального процесу; індивідуалізація і диференціація сприяють реалізації та використанню варіативних програм, ефективних курсів, роботі над науковими дослідженнями, організації етнографічних експедицій; практична та професійна спрямованість стимулюють вивчення дисциплін відповідного навчального циклу та перенесення знань у різні види практики; саморозвиток і самовдосконалення зумовлені методологічними засадами сучасної української туристичної освіти.

Концепція змісту туристичної освіти визначається положеннями щодо педагогічної адаптації соціального і туристичного досвіду: загальнолюдські знання про природу, суспільство, туризм, мислення і способи діяльності людини; досвід діяльності в туристичній сфері, що опирається на знання, вміння й навички особистості, яка ними опанувала; досвід творчої наукової діяльності з розв'язання нових проблем, що постають у суспільстві і в галузі туризму зокрема; досвід ціннісного ставлення до об'єктів соціокультурного середовища в професійній діяльності, його прояви у ставленні до навколишнього світу [23, с. 193]. На наш погляд, професійна підготовка майбутніх фахівців туристичної сфери має обов'язково спиратися на соціокультурний підхід, що повинен враховуватися під час визначення змісту навчального матеріалу і реалізовуватися в кількох напрямках: з ура-

хуванням етнічних ознак культури, менталітету, світогляду населення регіону, де організовується етнографічний туризм; з орієнтацією менеджера туризму на клієнта, його культуру, можливості й потреби, соціальне становище; з формуванням соціокультурної компетентності студентів – майбутніх менеджерів туризму.

Учені пропонують використовувати комплексний підхід до проектування змісту туристичної освіти, наповнення якого визначають різні чинники (інтерес і запити особистості щодо здобуття відповідної освітньої програми; соціальний і науково-технічний прогрес; особливості працевлаштування й зайнятості в галузі туризму, рівень розвитку суспільства і його культури; ставлення держави до проблем у сфері туристичної освіти) [26; 27]. І вважають, що «зміст туристської освіти є категорією, що характеризується системою вимог до загальнокультурних, загальнопрофесійних, загальноспеціальних і спеціальних знань, умінь, навичок, професійно значущих якостей особистості, що відображено у професійно-кваліфікаційних характеристиках світогляду та базових компонентів культури особистості» [26]. Зазначають, що «Зміст туристської освіти містить поглиблене ознайомлення з науковими основами й технологією обраної професії; засвоєння спеціальних практичних навичок; формування психологічних і моральних якостей особистості, необхідних для роботи у туристичній індустрії» [18, с. 61]. Основними ж чинниками наповнення змісту туристичної освіти розглядають потреби в спеціалістах, які володіли би необхідними знаннями про стан людини, її фізичне й психічне здоров'я, пізнавальні інтереси, рівень спілкування, відпочинку, фізичного розвитку, емо-

ційних, інтелектуальних можливостей і потреби туристичної галузі в спеціалістах із необхідними знаннями, уміннями й навичками формування, представлення й реалізації туристичних продуктів [23, с. 200].

Зміст професійної підготовки менеджерів туристичної індустрії в сучасному українському суспільстві характеризується постійними процесами розвитку і вдосконалення. Важливими поступальними змінами в цих процесах стали введення напряму професійної підготовки 0504 «Туризм» в 2002 р. (наказ Міністерства освіти і науки України №241 від 08.04.02) і галузевих стандартів вищої освіти України в 2010 р. Однак практика підготовки менеджерів туристичної сфери в сучасних українських вищих навчальних закладах потребує нормативного доопрацювання й удосконалення навчально-методичного забезпечення загалом, а також адаптації позитивного зарубіжного досвіду з туристичного напряму, з урахуванням соціально-економічних умов нашої країни, а також із доповненням змісту освіти сучасними інноваційними складниками й впровадженнями.

Передумовою становлення кваліфікованого фахівця туристичної галузі є набуття й вироблення практичних умінь і навичок, тому професійна підготовка майбутніх менеджерів туризму повинна орієнтуватися на діяльнісний підхід. У навчальному процесі потрібно оволодіти практичними навичками організації різних видів туризму, уміннями проектувати тури, екскурсії, стратегіями спілкування з персоналом та розв'язання професійних проблем. Тому значної уваги потребує й аналіз організації практичної підготовки менеджерів туристичної діяльності у вищому навчальному закладі. Термін «практична

підготовка» застосовується в педагогічній науці для характеристики навчання як складника професійної освіти, де відображено його зміст, методи й форми організації процесу для опанування вміннями й навичками, спрямованими на формування здатності до кваліфікованої професійної діяльності [15, с. 120]. «Практична підготовка необхідна для того, щоб студент міг простежити свої дії та психоемоційний стан в тій чи іншій складній ситуації, визначити особисті риси, які домінують, чи навпаки, відсутні в його поведінці в умовах практичної діяльності, поміркувати над власною участю та особистим відношенням до конкретної ситуації. У процесі підготовки, коли вона проходить без попереднього й поглибленого контакту з базою практики, у студента не формуються практичні навички поведінки в реальних проблемних ситуаціях, що в майбутньому знижує ефективність його роботи в умовах професійної підготовки» [16, с. 174].

Проблема організації практичної підготовки менеджерів туризму у вищих навчальних закладах актуалізована в багатьох працях із туризмознавства. Метою і завданнями туристської практики дослідники вважають «Вивчення туристських ресурсів України в регіональному аспекті, формування наукового світогляду, розвиток творчого мислення та індивідуальних здібностей студентів у вирішенні практичних завдань, розвиток ініціативи, здатності застосовувати теоретичні знання у практичній роботі, розширення теоретичного кругозору і наукової ерудиції майбутніх фахівців» [21, с. 132]. Практична підготовка допомагає розширити й закріпити знання студентів про етнографічні особливості окремих регіонів України, сформувати вміння розробляти туристичний про-

дукт і презентувати етноресурси на ринку туристичних послуг.

Врахування регіональних особливостей розвитку туристичної індустрії, її етнічних і соціокультурних аспектів є однією із визначальних проблем професійної підготовки менеджерів туризму, розв'язання якої сприяє самовизначенню студентів, формуванню їх національної самосвідомості, вихованню на культурних традиціях народу, усвідомленню специфіки регіону для ефективної професійної діяльності. Задля цього вчені в змісті туристичної освіти виділяють два компоненти: державний і регіональний, із яких «...державний компонент – це сукупність вимог держави до фахівців, а регіональний – урахування вимог регіонального ринку праці, специфіки конкретного навчального закладу та індивідуальних запитів особистості» [26]. Проектування національно-регіонального складника змісту туристської освіти охоплює природні й культурно-історичні особливості регіону, його геополітичне положення, соціально-економічний стан з урахуванням перспектив розвитку відповідно до вимог галузевих стандартів вищої освіти України задля збереження єдиного освітнього простору.

У процесі підготовки менеджерів туризму краєзнавчі знання, уміння й туристичні навички трансформуються в певний рівень професійних здібностей для ефективної організації різних видів регіонального туризму. «Краєзнавство – одна із найпоширеніших форм пізнання країни шляхом комплексного вивчення її окремих регіонів, місцевостей, малих територій, тому що в її основі лежить споконвічний інтерес людини до свого краю, його природи, історії, старожитностей, побуту та звичаїв своїх земляків» [14, с. 3]. Ознайомлення з туристични-

ми ресурсами свого краю чи певного регіону за допомогою краєзнавчих досліджень дозволяє фахівцям сфери туризму розробляти екскурсійні маршрути, путівники, буклети, регіональні карти й інше.

Важливою складовою частиною підготовки менеджерів туризму виступає і формування їх психологічної готовності до організації різних видів туризму і зокрема етнографічного. У майбутній фаховій сфері психологічний супровід організації туристичної діяльності передбачає формування вміння менеджера працювати з клієнтами, встановлювати з ними доброзичливі стосунки, розуміти їхні потреби, знаходити швидкі й ефективні способи розв'язання конфліктних ситуацій. При цьому основними аспектами психологічної підготовки менеджерів туризму є соціально-психологічні методи управлінського впливу в контексті менеджменту туризму; психологія соціально-культурного сервісу й туризму; психологічні аспекти мотивації туризму і подорожей; особливості динаміки особистості майбутнього менеджера туризму; сутність поняття «психологічна готовність фахівців туризму до здійснення професійної діяльності» [3; 8; 9; 13; 17].

Значущість психологічної підготовки фахівців туристичної галузі зумовлена розумінням провідної ролі «людського чинника» і сутності туризму як соціокультурного феномена. Суб'єктом туризму є людина, яка прагне побачити й пізнати світ, а безпосередній живий контакт, що забезпечує туризм, сприяє гуманізації стосунків, взаєморозумінню і міжособистісній толерантності. З огляду на це робота менеджера туризму повинна зводитися до максимального задоволення матеріальних і духовних потреб туристів. Для цього фахівцю не-

обхідно актуалізувати чинники впливу на мотивацію туристів, уміти виявляти й аналізувати їх мотивацію, щоб запропонувати оптимальний варіант подорожі. Крім того, психологічна підготовка потрібна і для налагодження співпраці з партнерами, які забезпечують інфраструктуру туристичної індустрії, для створення позитивного мікроклімату в колективі, для професійної й особистісної самореалізації.

Результати власних досліджень показали доцільність використання контекстного підходу до розв'язання багатьох проблем психолого-педагогічної підготовки менеджерів етнографічного туризму, з урахуванням того, що «Контекстним є навчання, в якому за допомогою всієї системи дидактичних форм, методів та засобів моделюється предметний та соціальний зміст майбутньої професійної діяльності фахівця, а засвоєння ним абстрактних знань як знакових систем накладено на канву цієї діяльності...» [2]. Застосування контекстного підходу в підготовці менеджерів етнографічного туризму доцільне з огляду на специфіку їх професійної діяльності. Так, у процесі розробки етнографічних турів та в роботі з клієнтами необхідно використовувати знання з історії, культури, політичної й економічної ситуації регіону, особливостей менталітету, набуті під час освоєння навчальних предметів «Філософія», «Культурологія», «Політологія», «Релігієзнавство». Встановленню контакту, налагодженню оптимальних взаємин із клієнтами, керівництвом та підлеглими допомагатимуть дисципліни «Психологія», «Конфліктологія», «Психологія спілкування», «Психологія менеджменту», «Іноземна мова», «Ділова іноземна мова», що сприятимуть ефективному проведенню перемовин, контактуванню

з іноземними партнерами, а також розробленню нових туристичних напрямів.

Висновки. Проведене дослідження дало можливість узагальнити, що підготовка менеджерів етнографічного туризму повинна розглядатися в контексті всієї психолого-педагогічної науки і спрямовуватися на розв'язання важливих освітніх завдань (означення методологічних основ туристичної освіти; оновлення змісту та навчально-методичного забезпечення; організація різновидів практичної діяльності; урахування етнічних і соціокультурних регіональних ознак; забезпечення психологічного супроводу під час навчання).

Методологічні основи розкривають сутність і значущість туристичної освіти в сучасному суспільстві. Вони становлять підґрунтя професійної підготовки фахівців туристичної галузі і зокрема менеджерів етнографічного туризму, із використанням особистісно зорієнтованого підходу до навчання.

Зміст і навчально-методичний матеріал забезпечують методологію психолого-педагогічної діяльності в підготовці менеджерів туристичної сфери. Оновлення його повинно здійснюватися на засадах деідеологізації, етнізації, використання міжпредметних зв'язків, індивідуалізації і диференціації, практичної і професійної спрямованості, орієнтації на самореалізацію особистості, із обов'язковим застосуванням соціокультурного підходу.

Професійна підготовка майбутніх менеджерів туризму повинна орієнтуватися на діяльнісний підхід, тобто створювати й давати можливості студентам оволодіти практичними навичками організації різних видів туризму, уміннями проектувати тури, екскурсії, стратегіями спілкування з персоналом та розв'язання професійних проблем.

Врахування регіональних особливостей розвитку туристичної індустрії, її етнічних і соціокультурних аспектів у професійному навчанні менеджерів туризму сприяє самовизначенню студентів, формуванню їх національної самосвідомості, вихованню на культурних традиціях народу, усвідомленню специфіки регіону для ефективної професійної діяльності.

Психологічний супровід організації туристичної діяльності передбачає формування вміння менеджера працювати з клієнтами, встановлювати з ними стосунки, розуміти їхні потреби, знаходити швидкі й ефективні способи розв'язання конфліктних ситуацій.

Література

1. Бондар Н.Д. Проблема формування професійної компетентності майбутніх менеджерів сфери туризму [Електронний ресурс] / Н.Д. Бондар. – Режим доступу : http://asconf.com/rus/archive_view/387.
2. Вербицкий А.А. Активное обучение в ВШ: контекстный подход : метод. пособие / А.А. Вербицкий. – М. : Высш. шк., 1991. – 207 с.
3. Гранкина М.А. Этнографический туризм как историко-культурное явление [Електронний ресурс] / М.А. Гранкина. – Режим доступу: <http://www.librar.org.ua>.
4. Грибова Л.В. Організаційно-методичні засади підвищення кваліфікації фахівців сфери туризму : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. / Л.В. Грибова ; Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. – Вінниця, 2010. – 22 с.
5. Грибова Л.В. Теоретичні основи підвищення кваліфікації фахівців сфери туризму / Л.В. Грибова // Формування професійної компетентності фахівця сфери послуг і туризму : навч.-метод. посібник / В.Т. Лозовецька, Л.Б. Лук'янова, Л.В. Козак та ін. ; за заг. ред. В.Т. Лозовецької. – К., 2010. – С. 274–296.

6. Енциклопедія освіти / АПН України; гол. ред. В.Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008 – 1040 с.

7. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / автор-укл. Н.П. Наволокова. – Харків : Вид. група «Основа», 2012. – 176 с.

8. Игнатов Е.А. Особенности динамики личности будущих менеджеров туризма: автореф. дис. ... канд. психол. наук: спец. 19.00.01 / Е.А. Игнатов. – М., 2001. – 19 с.

9. Квартальнов В.А. Туризм / В.А. Квартальнов. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 320 с.

10. Кнодель Л.В. Теорія і практика підготовки фахівців сфери туризму в країнах-членах Всесвітньої туристської організації: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Л.В. Кнодель ; Терноп. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2007. – 40 с.

11. Кобзова С.М. Професійна підготовка фахівців сфери туризму до проектування регіональних маршрутів : автореф. дис ... канд. пед. наук: 13.00.04 / С.М. Кобзова ; ДЗ «Луган. нац. ун-т ім. Т.Г. Шевченка» – Луганськ, 2012. – 20 с.

12. Лозовецька В.Т. Теоретико-методологічні засади формування професійної компетентності фахівця сфери послуг і туризму в умовах ринкового середовища / В.Т. Лозовецька // Формування професійної компетентності фахівця сфери послуг і туризму: навчально-методичний посібник / В.Т. Лозовецька, Л.Б. Лук'янова, Л.В. Козак та ін. ; за заг. ред. Лозовецької В.Т. – К, 2010. – С. 10–86.

13. Лозовіюк Ю.С. Психологічна готовність фахівців туризму до здійснення професійної діяльності / Ю.С. Лозовіюк // Вісник Луганського національного університету ім. Т. Шевченка. – 2013. – № 18 (277), Ч. III. – С. 81–86.

14. Лугова О.І. Туристичне краєзнавство як напрям загального краєзнавства України: питання теорії та генези / О.І. Лугова, С.І. Попович // Туристично-краєзнавчі дослідження. – К., 2004. – Вип. 5. – С. 3–53.

15. Поважна Л.І. Теоретико-методичні засади практичної підготовки майбутніх

фахівців туристської галузі / Л.І. Поважна // Культура і освіта фахівців туристської сфери: сучасні тенденції та прогнози : мат. III міжнар. н.-п. конф. – К. : КУТЕП, 2005. – С. 59–73.

16. Польова Л.В. Особливості практичної підготовки фахівців з туризму / Л.В. Польова // Вісник Луганського національного університету ім. Т. Шевченка. – 2012. – №4 (239), Ч. II. – С. 169–175.

17. Руденко А.М. Психологія соціально-культурного сервіса и туризма / А.М. Руденко. – Изд. 2-е, испр.и доп. – Ростов н/Д : Феникс, 2007. – 313 с.

18. Сакун Л.В. Теория и практика подготовки специалистов сферы туризма в развитых странах мира : монография / Л.В. Сакун. – К. : МАУП, 2004. – 399 с.

19. Сокол Т.Г. Місце і значення предмету «Основи туризмознавства» в системі професійної підготовки менеджерів туризму [Електронний ресурс] / Т.Г.Сокол // Економіка. Управління. Інновації. – 2011. – № 1(5). – Режим доступу : http://tourlib.net/statti_ukr/sokol2.htm.

20. Сокол Т.Г. Педагогічні умови навчально-методичного забезпечення професійної підготовки менеджерів туристичної індустрії : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Т.Г. Сокол ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. – К., 2012. – 24 с.

21. Сорокіна Г.О. Туристсько-краєзнавча практика як необхідна умова фахової підготовки фахівців туристичної галузі / Г.О. Сорокіна // Вісник Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки. – 2013. – № 18 (277), Ч. III. – С. 130–135.

22. Федорченко В.К. Педагогіка туризму / В.К. Федорченко, Н.А. Фоменко, М.І. Скрипник. – К. : Видавничий дім «Слово», 2004. – 296 с.

23. Федорченко В.К. Теоретичні та методичні засади підготовки фахівців для сфери туризму: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / В.К. Федорченко ; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 2004. – 43 с.

24. Федорченко В.К. Теоретичні та методологічні засади підготовки фахівців для сфери туризму / В.К. Федорченко. – К. : Вид. дім «Слово», 2004. – 278 с.

25. Фоменко Н.А. Педагогіка вищої школи: методологія, стандартизація туристської освіти : навч. посібн. / Н.А. Фоменко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2005. – 216 с.

26. Фоменко Н.А. Проектування змісту туристської освіти [Електронний ресурс] / Н.А. Фоменко. – Режим доступу : http://library.udpu.org.ua/library_files/psuh_pedagog_probl_silsk_shkolu/8/visnuk_4.pdf.

27. Фоменко Н.А. Теоретико-методичні засади формування стандартів освіти у сфері туризму : автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Н.А. Фоменко. – К., 2012. – 42 с.

28. Хмілярчук Н.С. Педагогічні умови організації навчальної практики майбутніх менеджерів туристичної сфери : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Н.С. Хмілярчук ; Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. – Вінниця, 2007. – 20 с.

29. Черчик О.М. Професійна ідентифікація майбутнього менеджера туристичного бізнесу в процесі вузівської підготовки [Електронний ресурс] / О.М. Черчик. – Режим доступу : <http://www.m.nauka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=eng&z=438>.

30. Чорна Л.В. Особливості практичної підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі в університетах США: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Л.В. Чорна ; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В.Г. Короленка. – Полтава, 2009. – 20 с.

Vovchok Y.V. TRAINING MANAGERS OF ETHNOGRAPHIC TOURISM IN THE CONTEXT OF MODERN UKRAINIAN PSYCHOLOGICAL-PEDAGOGICAL SCIENCES.
The study made it possible to generalize that training managers of ethnographic tourism should be considered in the context of psychological-pedagogical science

and aimed at solving important educational problems (definition of the methodological foundations of tourism education, updating content and teaching supplies, the organization of varieties of practice taking into account ethnic and socio-cultural peculiarities of the region; providing psychological support during training).

Methodological foundations reveal the essence and significance of tourism education in modern society. They are the basis of professional training of tourism industry managers including ethnographic tourism managers in particular, using individually oriented approach to learning.

Content and teaching materials provide a methodology of psychological and pedagogical activity in training managers of tourism industry. Its updating should be done on the basis of non-idolization, ethnization, use of interdisciplinary connections, individualization and differentiation, practical and professional focus, focus on self-identity with the use of socio-cultural approach.

Vocational training of future managers of tourism should focus on the practical approach to create and provide opportunities for students to acquire practical skills of various kinds of tourism, to design tours, excursions, and to develop strategies to communicate with staff and solve professional problems.

Regional peculiarities of the tourism industry, its ethnic and socio-cultural aspects in the professional training of tourism managers promote self-determination of students, formation of their national identity, education in cultural traditions of the people, understanding the specifics of the region for effective professional activity.

Keywords: *psychological-pedagogical principles of training, professional tourism activity, ethnographic tourism manager.*

Вовчок Я.В. ПОДГОТОВКА МЕНЕДЖЕРОВ ЭТНОГРАФИЧЕСКОГО ТУРИЗМА В КОНТЕКСТЕ СОВРЕМЕННОЙ УКРАИНСКОЙ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ НАУКИ. *В статье рассмотрено профессиональную подготовку менеджеров этнографического туризма как составляющей части современной украинской психолого-педагогической науки. Отмечено, что их профессиональная подготовка должна иметь личностно ориентированный характер и быть направлена на решение основных психолого-педагогических задач. В связи с*

этим проанализированы задачи, касающиеся определения методологических основ туристического образования; обновления содержания и методического обеспечения учебного процесса; организации разновидностей практической деятельности; учета этнических и социокультурных региональных признаков; обеспечения психологического сопровождения подготовки будущих специалистов. Сделан вывод, что все задачи взаимосвязаны и обусловлены характером этнографической разновидности туристической деятельности.

Ключевые слова: *психолого-педагогические основы подготовки, профессиональная туристическая деятельность, менеджер этнографического туризма.*